

LAGTEXTER OM KRISBEREDSKAP I BEGRAVNINGSVVERKSAMHETEN

BEGRAVNINGSLAGEN (1990:1144)

8 kap. Särskilda bestämmelser

3 §

En församling som är huvudman för begravningsverksamheten skall vidta de beredskapsförberedelser som behövs för denna verksamhet under höjd beredskap.

Bestämmelser om vilket ansvar kommuner i detta sammanhang har inom det civila försvaret finns i lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Lag (2006:633).

4 §

Skyldigheten att lämna upplysningar m.m. enligt 6 kap. 1 § andra stycket och 2 § lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap gäller för huvudman och annan församling som innehar en eller flera allmänna begravningsplatser. Lag (2006:633).

5 §

Om Sverige är i krig, får stoftet efter en person vars död har orsakats av en krigsåtgärd eller en smittsam sjukdom gravsättas eller kremeras trots att vad som sägs i denna lag eller i föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen inte kan iakttas.

LAGEN (1988:950) OM KULTURMINNEN M.M.

4 kap. Kyrkliga kulturminnen

Beredskapsförberedelser

15 a §

Svenska kyrkan och dess organisatoriska delar ska vidta de beredskapsförberedelser som under höjd beredskap behövs för vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena. Lag (1999:942).

KRISBEREDSKAP I BEGRAVNINGSV- VERKSAMHETEN

Denna folder har tillkommit på initiativ av Rådet för begravningsfrågor, ett samrådsorgan mellan Svenska kyrkan, Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation och Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund.

Kontaktuppgifter till huvudmännen för begravningsverksamheten finns på www.svenskakyrkan.se, sök församling. I Stockholm och Tranås sköts begravningsverksamheten av respektive kommun.

Svenska kyrkan

 Svenska kyrkans
arbetsgivarorganisation

SKKF
Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund

KRISBEREDSKAP I BEGRAVNINGSV- VERKSAMHETEN

Begravningsplatser och kyrkogårdar har en betydelsefull funktion i vårt samhälle. De är platser för omhändertagande av avlidna, men också för sörjande och minnesplatser för dem som gått före oss. Begravningsverksamheten sköts med utgångspunkt från båda dessa aspekter. Detta gäller i det vardagliga arbetet men också när en krissituation av något slag inträffar.

När samhället drabbas av en kris ökar påfrestningarna på såväl ansvariga, såsom beslutsfattare och tjänstemän, som på enskilda. Alla samhällsaktörer förväntas ha beredskap så att man kan fullgöra sitt uppdrag även i en krissituation.

Ur begravningsverksamhetens synvinkel finns bland annat följande risker vid en krissituation:

1. Ett stort antal avlidna innebär ökade krav på kylförvaring, kremationer och gravplatser.
2. Elavbrott innebär att varken förvaringslokal eller kremationsugnar kan användas i normal omfattning.
3. Översvämningar kan göra att kyrkogårdarna inte kan användas.

I all krisberedskap är samverkan ett nyckelord. Att känna till varandras ansvarsområden och att ha både kunskap och erfarenhet av hur olika verksamhetsområden påverkar varandra bidrar till en god samverkan. Därför är det viktigt att begravningshuvudmännen, kommuner och länsstyrelser har kontakt med varandra före, under och efter en krissituation.

VAD ÄR BEGRAVNINGSVERKSAMHET?

Med begravningsverksamhet menas alla de åtgärder som har direkt samband med förvaltningen av de allmänna begravningsplatserna.

I begravningsverksamheten ingår att anordna och hålla ett tillräckligt antal gravplatser, att ta emot kistlagt stoft för förvaring och visning samt att ombesörja gravsättning och kremering. Huvudmannen ska också tillhandahålla en lokal som är lämplig för begravningsceremoni. I verksamheten ingår att hålla personal, byggnader, maskiner etc. samt administrera de rättsliga uppgifter som framgår av begravningslagen. Utanför verksamheten faller sådant som anskaffande av kista, gravanordning, anordnande av ceremoni och skötselåtaganden.

VERKSAMHETSUTÖVARE – HUVUDMÄN

Ansvariga för begravningsverksamheten är församlingarna inom Svenska kyrkan och Stockholms och Tranås kommuner. Ansvariga för verksamheten kallas för huvudmän. Det finns cirka 750 begravningshuvudmän i landet.

HUR FINANSIERAS VERKSAMHETEN?

Alla som är folkbokförda i Sverige betalar en avgift (begravningsavgift) för att täcka kostnaderna för begravningsverksamheten. Avgiften betalas via skattesystemet till den som är huvudman för verksamheten på folkbokföringsorten.

VILKA TJÄNSTER OMFATTAR BEGRAVNINGSAVGIFTEN?

Huvudmannen för det förvaltningsområde där den avlidne var folkbokförd ska utan kostnad för dödsboet tillhandahålla:

- gravplats eller motsvarande på allmän begravningsplats under en tid av 25 år,
- gravsättning inklusive gravöppning, återfyllning och iordningställande av öppnad grav,
- transporter från det att huvudmannen övertagit ansvaret för stoftet till dess att gravsättning har skett, med undantag av transport för gravsättning utanför huvudmannens område, om inte transporten beror på ett avtal om tillhandahållande av särskilda gravplatser,
- kremering,
- lokal för förvaring och visning av stoftet samt
- lokal för begravningsceremoni utan religiösa symboler.

KRISBEREDSKAP

GRAVPLATS I 25 ÅR

Tidigare fanns rekommendationer, utfärdade av det dåvarande Rådet för kommunal beredskap, om att begravningshuvudmännen skulle hålla en markreserv motsvarande behovet av kistgravplatser för fem procent av befolkningen inom huvudmannens område. Det förekommer, särskilt på mindre orter, att huvudmän fortfarande tillämpar denna regel. För det fall ett stort antal avlidna måste gravsättas samtidigt eller inom en kortare period kan det uppstå brist på gravplatser lokalt. Huvudmännen har dock generellt god tillgång till mark både för permanent och tillfällig gravsättning inom de cirka 3 200 begravningsplatser som finns i Sverige.

GRAVSÄTTNING

Att gravsätta en avlidne är en personalkrävande verksamhet, till exempel krävs av arbetsmiljösäl två personer vid grävning och återfyllning vid gravsättning av kista. Vid gravsättning av ett större antal avlidna måste extrapersonal kallas in.

Stora nederbördsmängder med risk för högt vattenstånd eller översvämning kan innebära att hela eller delar av begravningsplatsen inte kan användas för gravsättning.

TRANSPORTER AV AVLIDNA

Transporterna, som i landets norra delar kan bli långa i samband med kremation, förutsätter tillgång till drivmedel.

KREMERING

År 2012 avled i Sverige cirka 92 000 personer varav 78 procent kremerades. Under samma år var 63 krematorier i drift. Kremering av avlidna förutsätter tillgång till drivmedel såsom olja och el. Av SKKFs utredning Krematorieverksamheten kartläggning och analys 2010 framgår att kapacitetsbrist förekommer i delar av landet, bland annat i västra Götaland. Sammantaget för hela landet finns det idag en tillräcklig kapacitet.

LOKAL FÖR FÖRVARING OCH VISNING

Begravningshuvudmannen övertar ansvar för stoft när det är kistlagt. En diskussion pågår om hur många dagar sjukvårdshuvudman kan ansvara för den avlidne innan huvudman för begravningsverksamheten tar över. Enligt begravningslagen ska gravsättning/kremation ske senast en månad efter dödsfallet. Förvaringslokaler förutsätter tillgång till energi i syfte att hålla kyla i frysar och kylar. Det är inte ovanligt att mindre huvudmän på landsbygden avtalar om förvaringsutrymme hos annan huvudman. Kapacitetsbrist kan uppstå vid omhändertagande av ett större antal avlidna.